

Izhaja
10. in 25 dne
vsakega mecca.

Stoji a
celo leto 3 ld. —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — „ 80
(Posamezne štev.
15 kr.

Oznaniła
ikrat natisnena
od vrste 15 kr

Naročnina,
oznanila in reklamacije
pošiljajo se
upravnistvu
v Maribor.

Odpriše rekla-
macije so
poštne proste.

POPOTNIK.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
uredništvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pismom,
na katera se želi
odgovor,
naj se prdene
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se neoziramo.

Nefrankovna pisma,
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
svoje poštnice knjige
se ne vračajo.

Sedmi občni zbor „Zaveze slov. učiteljskih društev“

v Novem mestu, 4. in 5. septembra 1895.

(Dalje.)

I. Zborovanje odposlancev.

V sredo, 4. t. m. ob dveh popoldne zbralo se je v veliki dvorani „Narodnega doma“ 60 odposlancev učiteljskih društev po Kranjskem, Primorskem in Štajerskem, katere je I. podpredsednik „Zaveze“ gospod ravnatelj J. Lapajne pozdravil tako-le:

Slavni zbor zastopnikov slovenskih učiteljskih društev!

Lani je na mojem mestu pozdravil cenjene odposlance slavnih slovenskih učiteljskih društev blagi gospod Vojteh Ribnikar, vrli predsednik slavne učiteljske „Zaveze“. Tega vrlega tovariša nam je smrt vse prehitro pobrala. Ž njim je zgubila dolenje-logaška šola svojega vrlega voditelja, šolnika, katerega ne bode mogoče tako hitro nadomestiti. Naša „Zaveza“ pa je ž njim zgubila svojo glavo in rekel bi svoje srce, kajti rajni naš predsednik je z bistrim duhom in očesom vodil naše prvo društvo in iskreno ljubil vsesкупno slovensko učiteljstvo, kateremu je želel dobre organizacije in trajne složnosti. Rajni je zaslužil, da mu slovensko učiteljstvo, združeno v „Zavezi“, ohrani blag spomin ne samo v svojem srcu, ampak da mu postavi vidni spomenik.

V letošnjem letu sta se od slovenskega učiteljstva za večno preselila še dva druga šolnika: to je bil prezaslužni prvak slovenskega šolstva in učiteljstva, Andrej Praprotnik in njegov zvesti prijatelj Matej Močnik. Prvega smemo imenovati velikana na slovenskem šolskem polji, drugega pa mirno in tiho delujočega slovenskega šolnika. Ohranimo tudi tema dvema blag in trajen spomin!

Dobro organizovana slovenska učiteljska društva so tudi v preteklem letu dokaj vrlo delovala in se lepo razvijala. To velja posebno o štajerskih, nekoliko pa tudi o kranjskih in primorskih učiteljskih društvih. Želeti je, da bi tudi v bodoče ne opešala, in da bi se ogrela še tista učiteljska društva, katera so v minoli jednoletni dobi kazala premalo življenja. — Da bi naše zborovanje obrodilo najboljši sad slovenskemu učiteljstvu, slovenskemu ljudskemu šolstvu, je moja najsrčnejša želja. In s to željo otvorim zbor odposlancev — prav iskreno pozdravljajoč Vas vse častite gospodičine odposlanke in gospode odposlance!“

Potem se je konstatovala navzočnost ravnateljstvu naznanjenih odposlancev — in je poročal tajnik gospod J. Šega imenom odbora o delovanji „Zaveze“ od zadnjega glavnega zbora. Dotično poročilo glasi se tako-le:

„Slavna skupščina!“

Čast mi je, poročati tudi letos o delovanju upravnega odbora „Zaveze“. A predno pričnem, dovoljujem si še omeniti imena onih, katere smo lansko leto še gledali med saboj, a jim je kruta neizprosna smrt med tem pretrgala za vedno življensko nit. Naševal pač ne bodem vseh žrtev, ker tudi v pretečeni dobi je bila žetev smrti bogata, da prebogata. Spomnim naj se le onih mož, kateri so nam bili tako rekoč vzor, zvezda vodnica. Nenadomestljivo izgubo zavdala nam je smrt, ko nam je pobrala našega dičnega predsednika Vojtela Ribnikarja v najlepši, najkrepkejši moški dobi. Njega zasluge ne bom omenjal slavnej skupščini, vsaj je pač občne znano, kaj je bil V. Ribnikar. — Slična izguba zadela je slovensko učiteljsko, ko je preminol in k večnemu počitku legel starosta slovenskih učiteljev, kristalni značaj, Andrej Praprotnik. Slava njiju in vseh umrlih spominu. (Slava! Slava! Slava!)

Vse delovanje upravnega odbora oziroma direktorija „Zaveze“ se je sukalo tako rekoč jedino le o podjetju „Knjižnice za mladino“. Predsedništvo imelo je radi tega dve seji in sicer obe v Dol. Logatci. Prva seja bila je v novembru pret. leta, kjer se je tako rekoč sestavil proračun in drugo. Te seje udeležila sta se še razven rajn. Ribnikarja in moje malenkosti gospod Janko Leban, tedaj še kot načelnik ocenjevalnega odbora in gosp. Andrej Gabršček. Lepe nade so nas takrat navdajale, a žal da so bile le nade, ki se niso vresničile. Druga seja je pa bila meseca aprila, katere se je vdeležil tudi gosp. Funtek ter podjetju obljubil svojo pomoč. Celo podjetje, katero je prekoristno za razvoj in napredek našega naroda, pa ni vzbudilo tistega navdušenja, tiste podpore, katero bi moralo. Bilo se je boriti z raznimi zaprekami, in jedino nesebično požrtvovalnost gosp. And. Gabrščeka nam je zahvaliti, da je sploh „Knjižnica za mladino“ na svetu. Gosp. Gabršček zasluži najtoplejše zahvale. Prva zapreka je bila pač ta, da je razpadel ocenjevalni odsek. Gospodje so se pač zbal delu. Druga ovira je bila ta, da so nas zapustili slovenski pisatelji, posebno pisatelji-učitelji skoro popolnoma na cedilu, in da je prvi zvezek moral prinesiti nekaj prestavljenega in po tujem izvirniku spisanega, mesto kaj izvirnega. To nam je dalo veliko moralno zaušnico in razkrilo slovenskemu svetu našo golo revščino. Tretja ovira je bila, da so skoro istočasno s „Knjižnico za mladino“ zagledala druga slična podjetja, pa kar je posebno važno, izdavana od slovenskih učiteljev, beli svet! Četrta ovira je bila in je še ona mlačnost, s katero so slovenski učitelji in vsled tega slovenski narod, sprejeli novo podjetje. Ko bi vsak slovenski učitelj dobil le jednega naročnika, potem bi pač stvar stala na tako trdnih tleh, da bi se ne bilo bati za obstanek. Vsa čast onim gospodom tovarišem, ki so v resnici nabrali lepo število naročnikov. A zadnja ali peta ovira je bila pa kritika, priobčena v raznih časnikih; kritike je bilo mnogo, da premnogo, in ta množina je najboljši dokaz, kako važno je to podjetje; le žal, da mnoge kritike v gotovih časopisih, pisane pač s posebnim namenom, so si vzele nalogo, zadušiti vže v začetku celo podjetje, kar se jim pa ni posrečilo, kajti kljub temu tako različnim oviram še izhaja „Knjižnica za mladino“, in slavni skupščini priporočam, delovati vsestransko na to, da dobi to podjetje trdna gmotna in duševna tla. Malo več požrtvovalnosti, to je vse!

Odborova seja se je sklicala na Veliki torek v Ljubljano v hotel pri „Juž. kolo-dvoru“, a usodepolna katastrofa, ki je zadela srce naše kranjske dežele, je bila vzrok, da smo prišli le trije odborniki. Gospoda Nerat in Porekar, pa moja malenkost. — 25. aprila je umrl predsednik „Zaveze“ V. Ribnikar. Direktorij „Zaveze“ je dal oznanilo v „Slov. Narod“, „Slovenec“, „Učiteljski Tovariš“ in „Popotnik“ o njega smrti. Ob jednem pa položil venec na krsto rajnega s primernim napisom.

V novič sklicana seja se je vršila dne 30. maja v Celji. Seje so se udeležili gg.: Ivan Lapajne, Fr. Praprotnik, Armin Gradišnik, M. Nerat, Fr. Koebek, Ant. Porekar, Ant. Petriček in moja oseba. Tu se je odposlala v „Popotniku“ priobčena spomenica o berilih na naučno ministerstvo. Določil se je tudi kraj in čas letošnjemu glavn. zboru.

To je bilo skromno delovanje odbora „Zaveze“ v pretečenem upravnem letu. Ni sicer veliko, a nekaj vendar. Dal Bog, da nam bodo razmere in okolščine dovolile vspešneje delovanje v prihodnjem društvenem letu!

Ker k poročilu nihče ni zahteval besede, vzelo se je na znanje in gospod predsednik je podelil besedo gospodu blagajniku, da poroča o gmotnem stanju „Zaveze“. Gospod Kerne toži, da se je malo društev odzvalo svojej dolžnosti ter poslalo „Zavezi“ določene prispevke. Vsled tega tudi blagajnik še ni mogel več odbornikom izplačati potnih stroškov k odborovim sejam. Blagajnik apeluje na odposlance, naj bi delali na to, da bodo posamezna društva točneje storila svojo dolžnost. Sicer pa se je vzelo blagajnikovo poročilo na znanje; izvolili so se trije pregledovalci računov, ki so pa našli vse v redu in dali blagajniku absolutorij.

Potem je dobil besedo gospod urednik, da poroča o stanju „Zavezinega“ glasila. Poročevalec povdarja, da se podjetje duševno lepo razvija, a lahko bi se še vse bolj, ko bi ga učiteljstvo tudi v gmotnem oziru dovolj podpiralo. Žal pa, da se v tem oziru šopiri neka mlačnost, ki vtegne postati podjetju sčasoma celo nevarna. Čemu bi si to prikrivali! Naročnina le prav neredno priteka in stari dolžniki so tako zanikerni, da se za opomine upravnistva še zmenijo ne! Radi tega ima urednik prav težko stališče, kajti tiskarna zahteva, (kar je popolnoma prav!) sproti svoj zaslužek in se brani list dalje tiskati, če se ji zaslužek ne izplača. Tudi so gospodje pri tiskovnem društvu že nejevoljni, da se stari dolg, ki znaša 2500 gld., nič ne zmanjša, kar pa bi se lahko zgodilo, ko bi dolžniki „Popotnikovi“ storili svojo dolžnost. Upraviništvo ima namreč tirjati od naročnikov čez 1900 gld. in ima vrh tega v zalogi od 1886. leta naprej od vsakega letnika okoli 50 iztisov. Ko bi se dolžniki pošteno odvezali, mlajši učitelji pa segli po starih letnikih, katere bi jim upraviništvo prav po ceni prepustilo, bi se pač ves dolg v tiskarni lahko poravnal in skrbij za obstanek tako potrebnega in za učiteljstvo častnega podjetja bi bil konec. Toda, ker ni upati, da bodo dolžniki z lepa storili svojo dolžnost, čast „Zaveze“ pa zahteva, da se v kratkem, če ne celo, vsaj deloma poravna stari dolg pri tiskarni, pač ne bode kazalo drugega, kakor, da se proti zanikernežem odločno in resno postopa. Ob enem naj bi pa še slovensko učiteljstvo, katero je že o mnogih prilikah pokazalo svojo domoljubno požrtvovalnost prineslo mali dar na žrtvenik stanovske časti! Poročevalec si misli to tako, da bi posamezna učiteljska društva pri svojih udih pobirala darove za „Popotnik“. Ko bi vsak član „Zaveze“ dal le jedno krono v ta namen, nabralo bi se v dveh letih 3200 kron, s katerimi bi se — dalo že kaj storiti, tudi ko bi se stara naročnina ne dala vsa iztirjati, česar pa se morda ne bode bati. Lahko bi se na tak način ustanovil neki rezervni sklad, kateri bi dal podjetju za vselej trdno in realno podlago. Poročevalec prosi, naj slavni zbor odposlancev to blagohotno uvažuje ter sprejme predloge:

1. Naj se ravnateljstvo „Zaveze“ in upraviništvo „Popotnika“ pooblastita, da se proti starim „Pop.“ dolžnikom odločno, da sodnijskim potem postopa, in

2. naj ravnateljstvo potrebno ukrene, da bodo posamezna društva v Popotnikove namene pri svojih članih darove pobirala ter nabrane svote pošiljala naravnoč na konto „Popotnikovega upravnistva“ v poštno hranilnico, imenike darovalcev pa predložila naravnost ravnateljstvu „Zaveze“.

Dalje na strani 280.

Načrt za računanje na

(Profesor L. Lavtar.)

II. Učni

Ura	Š o l s k o					
	p r v o		d r u g o		t r e t j e	
	neposredno	posredno	neposredno	posredno	neposredno	posredno
1.	Štetje reči za ogled		Shvatba števil, 1—20 a) števné vaje A in B	b) Vaje : $1m = .dm$ $1m2dm = .dm$ $2m = .dm$ $10+4 =$ (2. rač., 3.)		Vrste za prištevanje deset., 1 do 100, n. pr. : $\frac{10+10}{20+10}$ $\frac{10+20}{30+20}$ itd. do 100, (prim. 2. rač., 23)
2.	Štetje reči do 3		Shvatba števil, 1—100, (prim. 2. rač., 4) za 4 ure	$1+1$ v vrstah	Kakor 2. šolsko leto	1×1 v vrst.
3.	Kaj je več, manj?		detto.	Vaje o skratbi števil, n. pr. : a) $10h = \text{des.}$, $4 \text{ des.} = .h$, $3 \text{ des.} 5h = .h$,	Kakor 2. šolsko leto	
4.	Vaje α, β, γ v prostoru 1 do 3		detto.	b) $6 \text{ des.} 4 \text{ jed.} = . \text{jed.}$; $36 = 3 \text{ des.} 6 \text{ j.}$ $10+10$, $20+10$ itd.,	detto.	
5.	Ponavljjanje		detto.	$50+9$, $56 = 50 + .$ $40 + . = 47$ (prim. 2. rač., str. 4, 5, 6)	detto.	
1.	Pisanje znakov • ○	Kakor neposredno	Vaje α, β, γ v prostoru 1—100	$1+1$ (prim. 2. rač., (str. 7 in 8)		Prištevanje osnovnih števil, 1 do 100 (2. rač., 26)

jednorazredni ljudski šoli.

(Dalje.)

načrt.

l e t o

č e t r t o		p e t o		6. 7. in 8.		Teden
neposredno	posredno	neposredno	posredno	neposredno	posredno	
	Vrste za prištevanje desetice, 1 do 1000, n. pr.: $a) \frac{10+10}{20+10} \quad \frac{10+20}{30+20}$ itd. (3. Reh., 12)		Decimalna pisava števil, (4. Reh., st. 3 in 4), n. pr.: $4\text{ lg } 2\text{ pl} =$ $2\text{ hl } 5\text{ l} =$ $1\text{ t } 867\text{ kg} =$ in narobe za 2 uri Se osvetli pri neposrednem pouku	Opomba: Pri posredn. pouku se pri ustnih nalogah samo odgovor napiše	Naloge o ceni števnih mer. (Anh., 11, 12)	1.
	$b) \frac{56+20}{76+20}$ itd. (3. Reh., 13)				detto.	
	Vrste za prištevanje osn. števil, n. pr.: $\frac{756+8}{864+8}$ itd.		Shvatba števil do 1milj., za 3 ure (4. Reh., 4 in 5)		detto.	
	Vrste: $\frac{632+63}{695+63}$ itd. (3. Reh., 13)		detto.		Naloge o ceni dolgotrajnih mer. (Anh., 12, 13)	
	Vrste: $\frac{26+235}{261+235}$ itd. (3. Reh., 13)		detto.		detto.	
	Odštevanje deset. v vrst., n. pr.: $\frac{1000-10}{900-10} \quad \frac{1000-10}{980-10}$ itd. (3. Reh., 31)	Kratka izvaja pravila za seštevanje in sicer na: <i>a)</i> mnogoimen. števil. <i>b)</i> na števil. kakor 4 S. 5 D. 3 J. <i>c)</i> na števil. kakor 4532, pravilo odpade pri popravilu		Opomba: Učenci se uveljavijo v slike računov, n. pr. krojnih blagov (primeri Anh., 13)		2.

Ura	Š o l s k o					
	p r v o		d r u g o		t r e t j e	
	neposredno	posredno	neposredno	posredno	neposredno	posredno
2.	Poočitovanje besedice ${}_n\text{in}^a$; znak ${}_n+$	Pisanje znaka $+$	Vaje α, β, γ v prostoru 1—100	Vaje: $8=5+$ (2. rač., 7)		Seštevanje enakih osnovnih števil
3.	Poočitovanje besedice ${}_n\text{sta, ste, so}^a$; znak $=$	Pisanje znaka $=$	1 + 1, kratko na pamet	5 + = 8 (2. rač., 7)		Seštevanje enakih osnovnih števil (2. rač., 27)
4.	Bralne vaje v prostoru 1—3 (1. rač., str. 3, 4, 5)	Vaje v pisanji znakov $+, =$		Vaje: 14+3 v prost. 1 do 20 (2. rač., 8); vrste: 2+2 do 20, 3+3 do 20 itd.		1 × 1 v vrst.
5.	Števili 4 in 5, konkretno	Pisanje vaj: $ + = $ (1. rač., 4)	Vaje: 24+3 (2. rač., 8), 19+2 v prostoru do 30 (2. rač., 9)	Kakor neposredno		detto.
	Števila 1 do 3; več, manj		Shvatba števil a) do 20, b) do 100		Shvatba števil do 100. Vrste za prištevanje desetice 1 × 1 v vrstah.	
	Pisanje znakov $\bullet, , \circ$ Poočitovanje besedice ${}_n\text{in, sta, ste, so}^a$ in znaki ${}_n+, =^a$. Pisalne vaje: $ + = $		Vaje α, β, γ Ponavljjanje osnovne vaje 1+1, razstavljanja in dopolnitve števil v prostoru do 20 Vaje za prištevanje osnovnih števil v prost. do 30		Prištevanje osnovnih števil v prostoru do 100. Seštevanje enakih osnovnih števil 1 × 1 v vrstah.	

l e t o

č e t r t o		p e t o		6. 7. in 8.		Teden
neposredno	posredno	neposredno	posredno	neposredno	posredno	
	Vrste: 834—6 (3. Reh. b., 32)	Taisto za odštevanje (Obakrat posredno)			Naloge o ce- ni votlih mer, (Anh., 13, 14)	2.
	Vrste: 902—18 (3. Reh. b., 32)	Seštevanje enakih števil a) mnogoimen., b) štev. kakor 6 T 5 S 4 D 3 J, c) štev. kakor 6543 (krat- ko, neposredno)		Opomba: Učenci se nvedejo v slike raču- nov, n. pr. krojnih bla- gov (prim. Anh., 13)	detto.	
	Vrste: 526—112 (3. Reh. b., 32)		Isti primeri v krajši obli- ki; pri po- pravi pravilo za množenje z osn. števili		detto.	
	detto.		Množenje z D, ali z S itd.; pravilo odpade pri popravi	detto.	Naloge o ce- ni utežnih mer. (Anh., 15, 16)	
Vrste za prištevanje		Decimalna pisava števil Shvatba števil do 1 milj.		Naloge o ceni števnih in dolgotnih mer		1.
Vrste za odštevanje		Ponavljjanje pravil za se- števanje, odštevanje, mno- ženje z osnovnimi štev., in z D ali s S itd.		Naloge o ceni votlih in utežnih mer; slike raču- nov za poslano blago		2.

(Dalje sledi.)

K predmetu so potem govorili gospod Rustija, ki je predlagal, naj bi se še enkrat vsi dolžniki opomnili na svojo dolžnost, gospod Kuret, meneč, naj bi se za „Pop.“ delala reklama po političnih listih z inserati...in drugi gg. delegatje. Vsi pa so pripoznali, da je stvar resna in da se mora zgoditi izdaten korak. Ko je še poročevalec pojasnil nekatere nebistvene razgovore, sta se oba predloga soglasno sprejela.

Vspored za glavni zbor se potem določi tako-le: 1. Pozdravi. 2. O narodni vzgoji v Slovencih. 3. Resolucije a) o volilni pravici učitelja in b) o ustanovitvi zadruga v pomoč po učiteljih zaostalih. 4. Predlogi. Končno je še predlagal gospod Bezljaj.

1. Z ozirom na slabo gmotno stanje naj „Zaveza“ vsako leto pri občnem zboru priredi koncert ter vsaj 50% čistega dohodka odda svoji blagajni.

2. Okrajna učiteljska društva naj se naprosijo, da večkrat priredijo koncerte z dobrodelnim namenom, ter vsaj polovico čistega dobička naklonijo „Zavezi“.

Oba predloga sta se soglasno sprejela.

Gospod nadučitelj J. Rustja je potem predlagal, da se naj imenujeta častnima članoma „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ dva vrla moža, izvrstna in zaslužena šolnika, ki delujeta neumorno v povzdigo slovenskega učiteljstva in šolstva, profesor na mariborskem učiteljski, gospod Janez Koprivnik ter nadzornik, ces. svetnik, prof. Fran Vodopivec iz Gorice. Ta predlog je bil z viharim odobravanjem sprejet. — Za njim je predlagal gospod Armin Gradišnik, da imenuj „Zaveza“ še tretjega moža svojim častnim članom, moža, ki ga pozna ves slovenski svet kot apostola češko-slovenske vzajemnosti in velikega prijatelja slovenskega učiteljstva, katero prijateljstvo je že v raznih prilikah dejanski pokazal — gospoda Jan Lego v Pragi. Z velikanskim navdušenjem je bil vsprejet tudi ta predlog.

Gospod predsednik je potem zborovanje zaključil. Vršiti bi se potem še morale seje posameznih odsekov, a pevske vaje so večino udeležencev odtegnile, tako, da se je zbralo le nad 30 šolskih vrtnarjev, ki so se prav živahno razgovarjali. (Dalje sledi.)

Zborovanje „Pedagogijskega društva“

v Novem mestu dne 5. septembra t. l. po nastopnem dnevnem redu: 1. Odborovo poročilo. 2. Razgovor o slovenski pedagogijski literaturi. 3. Nasveti.

Vsled zadržanega nenavzočega predsednika pozdravi njegov namestnik gospod Jos. Bezljaj zbrane ude in goste, povdarjajoč solidarnost slovenskega učiteljstva in želeč društvoma tisto slogo, katera diči slična hrvatska društva t. j. „Savez i pjeadagogijski književni sbor“.

Prestopivši k dnevnemu redu, prečita zapisnik zadnjega občnega zbora, ki se je vršil dne 31. julija v Krškem. Iz tega posnamemo, da je društvo sklenilo izdati do novega leta knjigo „Razni spisi“ ali pa „Životopisi odličnih slovenskih šolnikov“. Sklenilo se je zborovati skupno z „Zazezo“ v Novem mestu in „Zavezi“ plačati 5 gld. v gotovini, za 5 gld. pa poslati društvenih knjig. Društvene račune so pregledali gg. Gantar, Gebauer in Ivanec ter našli vse v redu. V odbor voljeni so bili dosedanji odborniki. Ti so se potem tako-le konstituirali: Gabršek, predsednik; Bezljaj, namestnik in tajnik; Rozman, blagajnik; dr. Romih, pevovodja; Lapajne, Ravnikar, Rupnik, odborniki. Gledé letnega doneska ostalo je pri starem. Izvolilo se je 10 delegatov za zborovanje „Zaveze“, od katerih je danes 9 v Novem mestu.

Društveni tajnik in predsednikov namestnik prične potem razgovor o drugi točki dnevnega reda nekako tako-le:

„Druga leta tožili smo navadno, da nedostaje društvu novcev, letos imamo pa še druge bolečine, namreč nedostaje nam sodelovalcev in rokopisov“.

„Letos skrpali bodo odborniki že še jedno ali dve knjižici, kako pa bode nadalje — tega ne vem povedati, ali toliko že sedaj povem, da „Pedagogičsko društvo“ nujno potrebuje novih sotrudnikov in pisateljev“.

„Društvo obdelovalo je do sedaj največ splošno pedagogiko in risanje, deloma tudi jezikoznanstvo. Slovenski učitelji pa pogrešamo še specijelne metodike za razne predmete in pedagogičskih klasikov. Danes je torej prilika, da se natančneje dogovorimo, kako bi z združenimi močmi dosegli tudi še to.“

„Ako nas bode slovensko učiteljstvo in razumništvo še nadalje z obilnim pristopom in naročevanjem društvenih knjig dovolj gmotno podpiralo, potem bode mogoče posamezne pisatelje primerno nagraditi ter vsaj 10—15 gld. plačati za tiskano polo“.

„Pedagogičsko društvo plačalo je do sedaj nagrade — 200 gld. sodelovalcem 5 letnikov in 155 gld. pisateljem posebnih knjižic; gradiva pa je izdalo okoli 100 tiskanih pol“.

Pri debati o tej in prvej točki govorili so gg. Štukelj, Porekar, Koprivnik, Ravnika, Toman in poročevalec. G. Štukelj nasvetuje, naj društvo izda posebej „Vabilo“ do profesorjev in duhovnikov, v katerem jih prosi, „Pedagogičsko društvo“ podpirati gmotno in duševno. G. Porekar prečita resolucijo, ki je bila sprejeta pri češkoslovanskem učiteljskem shodu v Pragi 7. avgusta t. l., z željo, da bi se tudi slovensko učiteljstvo na njo oziralo. (Resolucija natisnjena je v „Popotniku št. 17“, glej raznoterosti.)

Prof. Koprivnik nasvetuje, naj se „Pedagogičsko društvo“ preosnuje tako, da bode služilo ljudskemu in srednjemu šolstvu.

Gospod Ravnika podpira ta nasvet ter priporoča posebno izdajo pedagogičskih klasikov.

Gospod Štukelj povdarja, naj se pedagogičski klasiki ne predstavljajo mehanično, ampak izbero naj se najboljši proizvodi ter podajo v taki obliki, bi bode ugajala tudi širjemu občinstvu.

Gospod Toman priporoča v prvi vrsti slovanske klasike. S tem in pa z nasvetom gospoda Štuklja se strinja tudi gospod Ravnika.

Poročevalec obljubi, da bode odbor te nasvete uvaževal ter potrebno ukrenil. Najbolje in najhitreje pa bode društvu pomagano, ako se slovenski šolski pisatelji bolj oklenejo „Pedagogičskega društva“. Kdor namerava kaj pisati, vpraša naj odbor, ali bi „Pedagogičsko društvo“ izdalo in založilo njegovo delo. Kdor pa ima že zgotovljen rokopis, pošlje naj ga društvu v vprašanju ali pa z zahtevo, koliko nagrade bi zanj dobil. Tako bode vsem ustrezno.

Gospod Štukelj stavi potem jednoglasno sprejeti predlog: „Vsako učiteljsko društvo naj pristopi kot ud „Pedagogičskemu društvu“ ter naroči toliko izvodov, kolikor ima članov. V ta namen naj se primerno poviša društvena letnina“.

Predsednikov namestnik prečita potem brzoglavni pozdrav predsednika gospoda nadzornika Gabrška, zahvaljuje zbrane za vrlo sodelovanje pri današnjem zboru ter zaključí zborovanje s trikratnimi „Slava“-klici presvitlemu vladarju.

— a —

Zborovanje štajerske učiteljske „Zaveze“ v Voitsbergu.

Štajerska učiteljska „Zaveza“ zborovala je dne 13. in 14. septembra t. l. v prijaznem srednještajerskem mestu Voitsbergu. Ude-

ležence zborovanja, katerih je bilo okoli 300, so meščani kaj prijazno sprejeli ter so jim na čast okrasili hiše z zastavami in

zelenjavo. Prav pristržno pozdravljalo je prebivalstvo došle že na kolodvoru, v telovadnici mestne deške šole je pa župan v imenu meščanov vse navzoče še enkrat prav iskreno pozdravil, ter je pristavil željo, da bi kratke urice, katere bodo tukaj preživeli, ostale vsem v prijetnem in trajnem spominu.

Pri odborovi seji v dekliski šoli se je med revne učiteljske vdove razdelil za leto 1895. določeni znesek Franc Jožefove ustanove. Popoldne o 3. uri zbrali so se odposlanci štajerskih učiteljskih društev v telovadnici, da določijo dnevni red za glavno zborovanje. Zborovanju je predsedoval načelnik društva g. G. Stopper. Izmed predmetov, katera so razna učiteljska društva nasvetovala, da se o njih pri glavnem zborovanju razpravlja, odbrali so se samo trije in sicer:

a) Najnovejša prizadevanja na pedagogičnem polju. Poročevalec ravnatelj Schreiner iz Maribora.

b) Nasveti, katere je stavil posl. Karlon v zadnem zasedanju dež. zbora štajerskega. Poročevalec Pröll, nadučitelj v Gleisdorfu.

c) Učiteljstvo si naj prizadeva, da se zakonitim potom ustanovi bolniška blagajna za obolelo učiteljsko osobje. Poročevalec Schetina, učitelj v Radgoni.

Jako živahen je bil razgovor pri vprašanji ali naj „Paedag. Zeitschrift“ ostane še tudi nadalje glasilo društva ali ne. Zgornje štajerski učitelji navedli so marsikaj proti „Paed. Zeitschrift“ češ, da ne zastopa dovolj odločno interese vsega štajerskega učiteljstva ter so vsled tega nasvetovali, da se zanaprej „Paed. Zeitschrift“ kot društveno glasilo opusti, kar se je pri glasovanju tudi sprejelo. Slov. zastopniki so pri tem vprašanju, ker se jih manj dotika, ostali nevtralni.

Soglasno pa se je sprejela resolucija gledé učiteljskih plač. Vodstvo društva se bode torej zopet v imenu vsega učiteljstva obrnilo do dež. zbora s prošnjo, da se učiteljske plače prej ko slej uredijo po tistih načelih, kateri so se pri učiteljski enketi l. 1895. v Gradci kot merodajni sprejeli. Ta resolucija bila je tudi pri glavnem zborovanju soglasno sprejeta. Ravno tako soglasno se je tudi sprejel predlog, da se ravnateljstvo južne železnice zopet poprosi, da dovoli tudi učiteljem vožnjo po železnici le za pol cene, kakor se je to dovolilo vsem državnim uradnikom. Nekaj drugih predlogov preložilo se je na drugi ugodnejši čas.

Končno se je sklenilo, da se leta 1897. obhaja 25letnica društva v Gradci in da se ob tej priliki priredi tudi razstava takih učil, katere so učitelji sami napravili in

takih spisov in knjig, katere so spisali učitelji. Razstava imela bode namen, da poda nek pregled o delavnosti štaj. učiteljstva.

Glavno zborovanje 15. septembra otvoril je gospod predsednik ob 9. uri dopoldne. Prav pristržno je pozdravil vse navzoče, ki so se v tako obilnem številu iz vseh krajev lepe Štajerske tukaj zbrali, ter se nadalje spominjal presvitlega cesarja, kateremu je celi zbor trikrat navdušeno zaklical „živio“ ter stojé zapel nekaj kitic cesarske pesmi. Nasvet, da Njegovemu Veličanstvu učiteljstvo brzojavnim potom izreče svojo udanost, sprejel se je soglasno in takoj odposlal tudi telegram na dvorno pisarno na Dunaji.

Sedaj je nastopil dr. Giesler, župan v Voitsbergu, ter še jedenkrat v imenu vsega prebivalstva pozdravil zbrano učiteljstvo. Dobra šolska omika, menil je govornik, je podlaga prave človeške sreče, zato si mora pa tudi človeštvo v prvi vrsti prizadevati, da povspeši splošno ljudsko omiko. To so zahtevali plemeniti možje vseh časov.

V našem času pa, ko se je družbinsko življenje tako močno vsestransko razvilo, je potreba dobre šolske razmere še tem večja in se torej tudi delo tistih mož, ki izobražujejo narod v svoji celoti, nikdar dovolj preценiti ne more. Zato je tudi zastop našega mesta z velikim veseljem vzel na znanje vest, da hoče štajerska učiteljska „Zaveza“ v naši sredini zborovati in ves mestni zastop z županom na čelu osnoval se je kot lokalni odbor, da došlo učiteljstvo dostojno sprejme. Bodi to vsem navzočim dokaz ljubezni in spoštovanja, katero naše prebivalstvo do sicer težavnega vendar pa tako velevažnega učiteljskega stanu v svojem srci goji. Z željo, da bi zborovanje doneslo vsestranskih koristi, sklene župan svoj govor.

Za njim je govoril deželni odbornik vitez dr. M. Schreiner. Rekel je, „da se željam štajerskega učiteljstva po zboljšanji njihovih dohodkov nikakor ne bode moglo popolnoma ustreči, kajti dežela je s plačili tako preobložena, da skoraj več shajati ne more. Zato se naj učiteljstvo v svojih zahtevah nekoliko omeji, naj ne tirja preveč, temveč se naj vedno ozira tudi na splošno stanje v deželi. Drugi stanovi lahko zagovarjajo svoje interese in tirjajo svoje pravice brez vsakega ozira na splošnost, učitelj pa, ki živi in deluje v sredi ljudstva, ne more in ne sme (!) tako postopati, temveč on mora svoje interese podrediti splošnim interesom. Tudi je potrebno, da učitelj odgojuje ljudstvo k zadovoljnosti, kar bode

najhitreje in najbolje dosegel s tem, ako je sam s svojo rodbino izgled prave in tihe zadovoljnosti. To naj ima učiteljstvo, kadar stavlja svoje zahteve do postavodajalnih krogov, vedno pred očmi. Te besede pač jasno pričajo, da se naše nade, po izboljšanju učiteljskih plač in odpravi razrednega sestava še ne bodo tako hitro izpolnile.

Za njim je dobil besedo gospod Henrik Schreiner, ravnatelj učiteljskega v Mariboru. V svojem govoru, ki je trajal 1½ ure, je kazal in razvijal najnovejša načela, ki si prizadevajo priti do splošne veljave. Ko je končal, ploskanje in odobravanje skoraj ni hotelo prenehati, kar gotovo jasno priča, kako močno je gospod predavatelj s svojim izvrstnim in prezanimivim govorom vsem navzočim poslušalcem ugodil.

O predlogih, katere je v zadnem zasedanju deželnega zbora staval gospod prelat Karlon, govoril je gosp. Cl. Pröll, nadučitelj v Gleisdorfu.

Na podlagi statističnih podatkov je govornik jasno dokazal, da se, ako obveljajo ti predlogi, ne bodo zmanjšali niti troški za šolo, niti število učiteljskih moči. Ako se skreči dolžnost šole obiskovati od 8 na 6 let ter se uvede nedeljska šola, tedaj se bode to zgodilo proti volji vsega razumništva zlasti po mestih in večjih krajih v deželi, storil se bode torej velik korak nazaj. Uvedenje nedeljske šole pa nasprotuje tudi zakonu o nedeljskem počitku, in učitelji na jednorazrednicah bi potem niti jednega dneva v tednu ne imeli prostega. Potrebam kmečkega prebivalstva sedanje šolske olajšave popolnoma zadostujejo, prebivalci po mestih in trgih se pa istih le prav redko poslužujejo, kakor je to iz vsakoletnih statističnih izkazov dovolj razvidno. Skrčenje šolske dobe od 8 na 6 let nikakor ni splošna želja štajerskega prebivalstva, temveč so to terjatve le nekaternikov. Končno je staval gospod govornik te-le nasvete, ki so se soglasno sprejeli:

a) Štajersko učiteljstvo izreče se proti predlogom gospoda Karlona in upa, da nikdar ne zadobe zakonite veljave.

b) Karlon-ovi predlogi se ne smejo z urejevanjem učiteljskih plač spraviti v nikako zvezo.

c) Vodstvu društva se naroča, da te nasvete merodajnim krogom naznani.

O tretjem predmetu je poročal gospod Schetina iz Radgone. Sklenilo se je, da se vprašanje o ustanovi bolniške blagajne za

učiteljsko osebje vsestransko preuči ter se o uspehih poroča pri prihodnjem zborovanju.

V posebni seji je potem še gosp. Slana, nadučitelj v Gaishornu, poročal o ustanovi društva „Selbsthilfe“ in je tudi že mnogo udov k društvu pristopilo. To društvo je v resnici vsega priporočila vredno in mi le želimo, da bi se učiteljstvo v prav obilnem številu vanj vpisalo. Sicer pa bomo o namenu društva, kadar nam dojdejo potrjena pravila, še obširneje poročali.

Pri seji odposlancev, ki je bila hitro po sklepu glavnega zborovanja so bili v odbor za prihodnji dve leti izvoljeni ti-le gg.: ravnatelj G. Stopper, predsednik; nadučitelj Fellner, namestnik; T. Arbeiter in F. Wladař, zapisnikarja; F. Weber, blagajnik; Artner, Schweinzger in Slana, odborniki za Gor. Štajersko; Hendrich, Pröll in Sturm, odborniki za Sred. Štajersko; Sedlaček, Schreiner in Praprotnik, odborniki za Spod. Štajersko.

V prostih urah so si učitelji ogledali tamošnje tovarne, v katerih se izdeluje in brusi raznovrstna steklovina, kakor tudi tovarno za papir in pa premogokope. Pri teh obhodih so učitelje vodili in jim vse potrebno razkazovali ravnatelj Brook in Strassman in pa oskrbnik Singer, za kar jim gre še posebna zahvala, kakor tudi kapelniku Böhm-u, ki je na večer pred zborovanjem skupščinarjem na čast priredil pevski zbor z godbo.

Tako se je vršilo to zborovanje, katerega so se udeležili tudi odposlanci slovenskih učiteljskih društev. Bodi pripoznano, da so naši nemški tovariši, besedo, katero so nam dali pri zborovanju v Ptui, tokrat tudi držali, kajti ves čas ni bilo slišati niti jedne izzivajoče besede, in celo župan v svojem pozdravu ni povdarjal, kakor je bilo to dosihdob skoraj povsod navada, jedino le nemštva, temveč postavil se na jedino pravo šolsko stališče. To nam je pa zopet jasen dokaz, da se prav lahko sporazumemo, ako le hočemo. Mi le želimo, da bi se tako postopalo tudi pri bodočih zborovanjih. Ako se združeni in složni potegujemo za interese svojega stanu, tedaj bomo gotovo več dosegli, nego pa če smo nejedini in v dva tabora razdeljeni. Če bode društvo, kakor je to sedaj storilo, opustilo vso politiko, ter se bode bavilo le s šolstvom, potem bomo slovenski učitelji kaj lahko sodelovali in uverjeni smo, da se bodeta tako izdatno pozdignila ugled in veljava štajerskega učiteljstva.

Listek.

Tostran Skočidel.

Gospod urednik!

Obljuba dolg dela. Če bi tako ne bilo, bi marsikatera „zaljubljena deva“ zaman čakala „rešenja dan“; bi mi dva bila še sedaj sitna „stara samca“; Celjani bi ne bili dobili gimnazije; božje poti bi ne imele „romarjev“; upniki bi ostali z „dolгим nosom“. Kar je pa najbolj žalostno: „Zaveza naša bi ne“ cvela — (ker če bi tudi „vsi“ telegrafirali, ne bilo bi ga, ki bi telegrame prebral); „Knjižnica za mladino“, ki že „zeha“ bi zaspala;* „Popotnik“ in njega zvesti tovariš „Koledar“ bi „zašla“ in se nikdar več ne prikazala „na beli dan“ in toliko drugih prijetnih in neprijetnih „bi“. Da se jih pa preveč ne nabere in ker vem, da vsaka reč mora imeti svoj konec, preidem takoj h stvari.

Želeli ste gospod urednik, da bi Vam še enkrat navedel kraje od koder smo z navdušenim veseljem „pribiciklirali“ in „prilukamatirali“ h dični naši „Zavezi“ v Novo mesto — „svoji med svoje“.

Obljuba dana vez velja in — evo Vam vsega govora — da-si dobro vem, da ne bode napravil onega „žalostnega“ utisa, kakor tam pri „izviru veselja“ kjer se je fino „šrajalu“, kjer je „pürgarska majzeka“ lepe „štikelce špilala“, kjer se je „duabr esalo“ pa „trinkalo“, kjer smo se tako „fejst unterhaltali“, da je bil prav „ta pravi lešt“. — Nekaj jednacega a v drugi „majnangé“ je povedal tudi gospod Dr. Hr. in prav je imel; iz srca je nam vsem govoril, zato pa naj bode si gotov hvaležnosti naše.

Sedaj pa k obljubljenemu govoru, ki se je nekako tako-le glasil:

Častite gospe in gospodične — rožice, spoštovani gospodje — trnje!

Stara in splošno znana resnica je, da dober magnet privlači predmete na-se in jih tudi obdrži. Tak magnet vseh magnetov, znanih in neznanih, majhnih in velikih je bilo za nas zadnje 3 mesece, posebno pa je danes in včeraj, gostoljubno Novo mesto — biser, zenica krasne dolenjske strani. Ono nas je privlačilo in tudi srečno privleklo in mi? — Prav radi smo se privleči dali, ker srce nas ni varlo, da:

Povsod je dobro, a v Novem mestu najbolje.

Zato smo sem-le prihiteli učitelji — učiteljice na povelje naših generalov — I. in II. podpredsednika; na povelje adjutantov — tajnika; na povelje reserve — odbornikov; na glas brigadehornista — Popotnika — prekoračilo je celo krdelo meje svojih navadnih stanovanj, ter se utaborilo v — Novem mestu.

*) V sramoto vsemu učiteljsstvu. Zato naj ga ne bode med nami, ki bi ne bil tej „kujižnici“ naročnik.

Prišla je naša brigada od vseh strani mile nam slovenske domovine: od severa in juga, od vzhoda in zahoda; iz periferije in središča smo sem prihrumeli, da si zopet prijateljsko segnemo v roke z bratskim pozdravom; da se navdušujemo za stan in poklic, da se družimo in vežemo

Dobro vedoč

Da v zvezi je moč.

Zbrali smo se, da si zopet ponovimo dušo krepčalne in sladke besede:

Saj srce zvesto kakor zdaj

Ostalo bođe vekomaj.

Slednjič — zbrali smo se tudi, da si nekoliko odpočijemo, da se razvedrimo in poveselimo v tem gostoljubnem lepem kraju.

Da, res lepo je tukaj-le; tako lepo, da so nekateri zapustili krasna in prijetna mesta: Celje, Maribor, Ptuj, Gorico, Ljubljano in se podali sem-le v — Novo mesto. Zakaj?

Zaveza jih kliče

Jih kliče in miče

In vabi sreč.

Od kod povsod smo še prišli? — Dovolite, da „vržem svoje oči“ v priljubljeni naš koledar, ker:

Za trge, mesta in vasi

Od kodar radi smo prišli,

Prostora v mojej glavi ni,

Premajhna je, kaj ne?

Zato „allons“ po koledar, ki nas reši vse zadrege — posebno kedar kaže „prvega“. Saj vemo vsi, da zadnji dnevi meseca so grdi, kakor „pust na pratiki“. Zategadelj hrepenimo po „prvem“ kakor rožica po rosi, kakor delfin po zraku.

Če ima mična in močna „Zaveza“ tak upliv, da privabi goste iz lepih mest kakor iz Celja, Maribora, itd. — kaj bi nas ne privabila — nas, ki se nahajamo jedni na Golem, drugi v Grižah, tretji v Trnji in Koprivi, četrti v Rovtahn in celó v Kamnji.

Kaj naj rečemo o drugih, katere je usoda zanesla na Cesto, v Kanal, v Sotesko, v Klanc ali celo gor na Veliki Gaber? — Tako se njim godi, kakor nam. Željno so pričakovali trenutka, ko se znajdejo v drugem — Novem mestu.

Vsem izmed nas ni sreča tako mila, da bi zaglala nas v Pernice, na Polico, na Lipico in Lipo in vendar — tudi ti srečni poiskali so si za danes in včeraj — Novega mesta.

„Ena se tebi je želja spolnila“ lahko rečemo vsem onim, ki so prevzeli službe na Savi, na Dravi, v Soči, na Rečici, na Jezeru, na Kalu, v Studenci, v Strugah, na Slapu in v Mokronogu. — V teh krajih so prav srečni

kot zdravi — ker toliko kneippajo — saj vode jim
pač zadostuje, — a za danes in včeraj so rekli:

Z Bogom Soča, z Bogom Drava!

Z Bogom Struge, Slap in Sava!

Z Bogom Kal in Jezero,

V Novo mesto pojdemo!

Tud' če dan's ne kneippamo,

Pa si dušo vèdrimo.

Na Gradu, v Podgradu, v Slov. Gradci,
v Polhov. Gradci, v Kloštru, na Peči, v
Toplicah je prav lepo in se ljudem dobro godi,
a vendar — danes, včeraj in že poprej so si mislili:

„Ni kraja nam krasnejšega

Ni ljudstva nam milejšega,

kakor so hčere in sinovi tvoji, priljubljeno nam
Novo mesto in zato —

„V naročje tvoje pojdemo.“

Na Polji, v Rudniku, v Borovci, v
Borštu, v Gozdiči, na Holmcu je prav pri-
jetno in lepo

A lepše še

Je tukaj-le.

Na Planini, na Sedlu, na Gori imate, ki
ste od tam, krasen razgled,

A tukaj-le

Krasnejši je

— Ne glejte sem

Ampak tje-le! —

(na goste nežnega spola.)

Zapustili ste Travo in Trato, kjer imate
mnogo lepih cvetic —

A vedl'i ste,

Da cvetke te

Čez druge vse

Se dvigajo

Ker lepše so

in — prišli ste jih gledat.

V Logu, na Grmu dobite vsakovrstnih ptičkov

A tacih ne

Kot tukaj-le

Tu najdete

C'lo „krokarje“.

Zapustili ste tudi Preširnov dom — Vrbo —
staro vas, da si ogledate — Novo mesto.

Zapustili ste domačo Kapèlo, svetle Sveče,
velika Vrata, široke Škale, zlato Rudo, dobro
Kaplo; zapustili ste visoke Tatere z dobrim zra-
kom in Barko polno jabolk, čespej in krompirja,
le da pridete v — Novo mesto.

Prišli ste sem iz Razdrtega, Brezna v
celoten raj; iz Kviškega Skočidol(a) v No-
vo mesto.

Oni iz Lazareta in Ledenice so rekli:
„Kaj bom vedno v Lazaretu, saj nisem invalid;
— kaj bom zmerom v Ledenici saj nisem „pun-
tigam al stara riba“ in — hajd na strica „luka-
matijo“ v Novo mesto.

Kaj je Nova Cerkev, Novigrad, Nova
Štifta proti Novemu mestu? Muha proti slonu,
kolibri proti krokarju.

Najrajše delate in se trudite, častite tovaršice,
na Kolovratu; najbolj idealno vam je na Bab-
nempolji; najbolj pravično se vam zdi, če ste
vedno na — Vrh, — kjer je dober zrak; a včeraj
in že popred ste gotovo rekly iz globine svojih než-
nih srčec:

Z Bogom, z Bogom Kolovrat,

Vrh in Babnopolje ti!

V Novo mesto se podat'

Hočem jaz in z mano vsi,

Ki jih ne teže skrbi.

Kot dobri kristijani,

S križem začeli današnji smo dan

S „Križem“ končam jaz svoj govor zaspan.

Maló kje se dobi toliko Križev (velicéh in
malih) kakor na našem obširnem učiteljskem polji:
Križ pri Trstu — Križ na Krasu; Križ v Vi-
pavi — Križ na Štajerskem; križ na desni in
levi, križ od spredaj in zadej, križ od vseh strani.
— Največi „križ“ je pa seveda: Crux domestica ali
„domači križ“ — v podobi: bolezni, nesreče, težav,
skrbi, nadlog, smrti in celó v podobi ženske, kar
nam spričuje sledeča resnična dogodka:

Dan pred procesijo sv. Marka reče gospod
župnik cerkveniku: „Jože jutri pa prinesi ,ta večji'
križ v procesijo“. Druzega dne prinese cerkvenik
svojo „dulcamara polovico“ oprtiv ali cucibaci na
hrbtu. „Gnadvli gospud farman, ta je muoj ta
vječí križ“. — Da pa ne zamerite častite gospe in
in gospodičine, povem Vam, da smo tudi mi možje
ženskam velik križ, in — tako je pobotano. Mi smo
vaš težki, močni, nerodni, Vi ste pa naš lahki,
šibki, nežni, sladki križ. — „Križ koromačev“ sem
Vam tudi jaz sedaj — a vem, da je danes dan, ki
Vas nagiblje k posebni potrpežljivosti; radi tega
dovolite mi, da tudi jaz dam odduška svojim ču-
tilom, ter vskliknem iz globine svojega srca, kate-
remu se pridružijo srca častitih tovarišev in to-
varišic:

Prečastite domače gospe, gospice in gospodje!

Nepozabni, neizbrisni, globoko v naša srca vdol-
beni ostanejo nam spomini, ki jih ponesemo seboj
v mirni naš domači kraj. Trenutki ti krepčali in
oživljali nas bodo ne-le vse leto, temveč vse živ-
ljenje v težavnem, trudapolnem našem stanu. Ni-
kedar ne zabimo, da „Srce ste nam Vi dali“ — in
radi tega „Srce Vam damo mi“ zaklica je: Bog
ohrani gostoljubni biser dolenske strani, Tebe Novo
mesto in obvari Tvoje Tebe vredne prebivalce krepke,
čile in zdrave še mnogo mnogo let!

Gospod urednik! Obljubo spolnil je, sedaj pa
lahko gre Vaš Vam udani Agul Ref.

Dopisi in druge vesti.

Šent Vid pri Šmarji. „Šmarsko-rogatsko učit. društvo“ zborovalo je 1. sept. v Šmarji. Gospod predsednik otvori zborovanje, pristrčno pozdravljajoč navzoče, posebno goste gospo Javornik-ovo, ki nas je že tolikrat počastila s svojo navzočnostjo, gosp. Hinkota Šumer-ja in g. Ivana Žolnir-ja ml., oba učitelji, pripravnika, ter obžaluje ob enem preobilno število izostalih.

Zapisnik zadnjega zborovanja se prečita in odobri. Izmed dopisov prečita se pismo g. Bezjak-a, v katerem se opravičuje, da ne more k glav. zborovanju „Zaveze“.

Potem podava g. Strmšek o lepopisji. Pokazal nam je jako dobro pot, po kateri se da lepa pisava doseči, in kako se z njo lahko zvežejo tudi pravopisne vaje.

V zahvalo bilo mu je polnoglasno odobravanje.

Ko se je še določilo, da se prihodnjič snidemo 2. nov. pri Sv. Križu poleg Slatine, zaključilo se je zborovanje.

Razšli smo se z željo, da bi bile bodoče počitnice vsem v okrepčanje telesa in duhá, ter da bi se zopet čvrsti shajali v korist šole, da bi prihajali tudi tisti gosp. tovariši, ki so nas med letom prav marljivo — na cedilu puščali.

Sežana. Učiteljsko društvo za Sežanski šolski okraj bode zborovalo 3. oktobra t. l. ob 10 uri dopoldne v Nabrezini. — Dnevni red: Od 9—10. ure petje. Potem 1. Volk — praktičen poskus v 6. š. l. 2. Kritika. 3. Verifikacija zapisnika slednjega občnega zbora. 4. Predavanje. (Referenti naj se blagovole oglasiti v dobi 8 dni.) 5. Raznoterosti. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Društveni vestnik.

Ljutomer. (Okrajna učiteljska konferencija.) [Dalje.] IV. Gospod nadučitelj Robič — Ljutomer je govoril prav dobro „o telovadbi v ljudski šoli s posebnim ozirom na najpripravnejša telovadna orodja in njih uporabo“. Poročevalec je povdarjal važnost telovadbe (ne samo za dečke, ampak tudi za deklice) in njen velik pedagoški vpliv, omenil je predsodke, katere ima ljudstvo na deželi še vedno o telovadbi, iz česar sledi pomanjkanje telovadnih priprav. Da Ljutomerski slavni krajnošolski svet ni imel nikakoršnih pomislekov proti telovadbi, priča izborna urejena telovadnica Franc-Jožefove šole, katera je dobila pretečeno zimo nove telovadne priprave (izdelala jih je graška firma Schulz in Köllsch in stanejo 780 gld.) in sicer: ročna, gredna, skakalna, natvezna in opiralna orodja. Ker pa takšna priskrbitev telovadnih priprav v manj premožnih šolskih občinah ni izvedljiva, priporočuje poročevalec šolskim voditeljem, naj delajo na to, da bi krajni šolski sveti priskrbeli vsaj poletno telovadišče z lestvinim plezalom, izdelanem po načrtu meščanskega učitelja Stöckl-na v Gradci. (Slike tega plezala je poročevalec razdelil šolskim voditeljem.)

To razpravo je potem pojasnjeval gosp. Čeh — Ljutomer s praktičnimi vajami (ročki, gred, roči, navpične plezalice in lestve, skakalice, bradlje in drog) učencev 4. razreda ter nam podal z izborno discipliniranimi dečki prav lepo telovadno sliko za višjo stopnjo. Gospod predsednik je pohvalil najprej izvrstno izvežbane učence in posebej še je pa izrekel v imenu konferencije gg. poročevalcema priznanje in zahvalo, katero sta res v polni meri zaslužila.

V. Gospod nadučitelj Sadů — Ščavniška dolina je poročal o vprašanji: „Kako si more učitelj pridobiti in ohraniti neobhodno potrebni svoj ugled v šoli in izven šole?“ Poročevalec je govoril obširno in temeljito ter nas seznanil v sledečih stavkih z tistimi sredstvi, katera se učitelju v to svrhu ponujajo:

1. Temeljita, vsestranska izobraženost, skrbna in vestna priprava na pouk, vestno izpolnjevanje stanovskih dolžnosti, cenitev stanovske časti, prava ljubezen do poklica.

2. Ljubeznjivo in nepristransko ravnanje z otroki.

3. Negovanje šolskega vrta, gojitev cerkvenega in narodnega petja, razstave raznih del učencev in učenk.

4. Odkritosrčni in plemeniti značaj v zvezi prave nabožnosti, versko-nravno in domoljubno življenje in njega gojitev v svoji obitelji, sploh vzorno urejeno družinsko življenje.

5. Varično in umno gospodarstvo s svojim imetjem.

6. Udanost in pokornost do višje oblasti.

7. Dobro sporazumljenje z roditelji in drugimi uplivajočimi osebami, z občinskim in krajnim šolskim svetom, z duhovništvom in med učitelji pospeševanje prave kolegijalnosti.

8. Ogibanje političnih agitacij. Razgovora so se vdeležili gg. Erzenjak, Šijanec ml., Robič, Cvahte in predsednik; stavke smo deloma jednoglasno, deloma z dostavki omenjenih govornikov odobrili in sprejeli.

(Konec sledi.)

Boštjan Kregar †. 12. t. m. je v Celji umrl učitelj tamošnje okoliške šole in soustanovnik „Popotnikov“, gospod Boštjan Kregar. Zadel ga je kap v najboljši dobi — 52. let. Rajni bil je blag tovariš ter ne le med učiteljstvom, ampak v vseh slovenskih krogih splošno priljubljen. Blag mu spomin! N. v m. p.! (Upamo, da nam kateri njegovih bližnjih tovarišev vpošlje obsirnejši životopis. — Ured.)

(Umril je) v noči od 16. na 17. septembra v Trstu po dolgi bolezni gospod Miha Jagodec, učitelj verouka na c. kr. deški meščanski šoli. Pokojnik je bil vzoren duhovnik, obče priljubljen, pravi oče mladine in zvest rodoljub. Dosegel je starost 51 let. Njegovo truplo se je prepeljalo v domačo župnijo Mengeš na Kranjskem. Naj v miru počiva!

(Josip Lendovšek †.) Koroške Slovence je zadel hud udarec. Umril je 19. t. m. na Malem Strmcu odlični slovenski pisatelj in uneti rodoljub profesor Jos. Lendovšek. Umril je v najlepši moški dobi, star šele 42 let. Bodi plemenitemu, nepozabnemu rodoljubu časten spomin. N. v m. p.!

(Imenovanje.) Suplent na I. državni gimnaziji v Gradci, dr. Jožef Murauer imenovan je glavnim učiteljem na učiteljski v Mariboru, nadučitelj na Schulvereinski šoli v Ljubljani, Janez Benda in Franc Gabršek, nadučitelj in c. kr. okr. šolski nadzornik v Krškem, pa provizoričnim glavnim učiteljem, in sicer drugi na možkem, prvi na ženskem učiteljski v Ljubljani.

(Mariborsko učiteljsiše) šteje v novem šolskem letu v IV. letniku 18, v III. 23, v II. 27, v I. 37, v pripravljalnem tečaju pa 42 gojencev. Z zavodom združeno vadnico pa pohaja 100 učencev in sicer tretji razred 43, drugi razred 39 in prvi razred 18.

(Gospod Hrabroslov Volarič) učitelj v Devinu in nadarjeni skladatelj slovenski, obolel je prav opasno za mačuhom ali tifusom.

(Učiteljstvo goriškega okraja), zbrano pri uradni konferenciji v Št. Petru pri Gorici dne 11. t. m. je jednoglasno sklenilo: 1. Prosim visoko c. kr. vlado, da blagovoli sprejeti šolo v svoje področje, t. j. ljudska šola naj se podprži. 2. Prosim c. kr. okr. šolski svet, da poviša doneske za kurjavo in za snajenje šolskih prostorov — sicer se s prihodnjim šolskim letom učiteljstvo odpove oskrbovanju v tem oziru. 3. Prosim preslavni c. kr. deželni šolski svet, da razveljavi t. l. izdani ukaz, s katerim se učiteljstvu nalaga, da mora po zimi zamujene šolske dneve (radi vremenskih nezgod) nadomestiti koncem šolskega leta, ker s tem ukazom se jemljejo učiteljstvu pravice, ki mu jih zagotavljajo državni zakoni.

Premembe pri učiteljstvu. Gospod Franc Zemljič, podučitelj pri Sv. Frančisku postal je učitelj-voditelj pri Št. Vidu nad Valdekom. — Gosp. Franc Lichtenwallner, podučitelj v Središči, dobil je učiteljsko mesto pri Št. Ilji v Slov. gor. — Pomožna učiteljica v Brežicah gđ. Gabrijela Tschurn je nameščena za definitivno podučiteljico ravno tu. — Gospod Alojzij Sachs, učitelj v Vipavi, je dobil učiteljsko službo v prisilni delavnici v Ljubljani. — Novo sta nameščena: učiteljska kandidatinja gđ. Micika Vučnik, kot prov. podučiteljica pri Sv. Juriji ob Pernici in učiteljski kandidat gospod Jakob Preindl, kot prov. podučitelj v Hočah. — Gospod Ivan Weixl, nadučitelj v Kamnici je dobil jednoletni dopust; gosp. Boštjan Kregar, učitelj v Celji je umrl. N. v m. p.!

Poziv.

V mnogih spisih, podavanjih in pogovorih o vinarstvu se je pokazalo, da se imenstvo (terminologija), tiče se vinarstva, ne rabi vselej pravilno in dosledno in da se jemljejo včasih brez vse potrebe umetno skovani izrazi (termini), katerih narod ne pozna. To pa oteži razumevanje in dela zmešnjavo. Nujno potrebno je torej, da se po vseh slovenskih pokrajinah, kodar se prideluje vino, zbero, uredijo ter uvedejo v književni jezik (ako se to ni že zgodilo) lepi, v narodu živeči izrazi (termini) o vinarstvu. Spoznavši to potrebo, sklenila je pri letošnjem zborovanju „Zaveze“ slov. učiteljskih društev v Novem mestu dne 4. septembra sekcija za šolsko vrtnarstvo, da se obrne s pozivom in prošnjo do slov. učiteljstva, čast. duhovščine in drugih p. n. razumnikov, naj blage volje zbirajo med narodom izraze o vinarstvu in sicer: a) o legi vinograda (nizka, visoka, strma, položna lega . . .), b) o delih vinograda (znožje, zglatje, meja . . .), c) o delih trsa (koren, starina, rožje, viniče, reznik, šparon . . .), d) imena trsovih vrst (mušica, šipon, belina, črnina . . .), e) imena trsovih sovražnikov in bolezni (krtica, vohar, — pikec, smód, zoba . . .), f) izraze za gnojila, priprave, naprave in orodja (vejnik (naloga), kolje, prakolje, brajde, križak, rutanca, vinjek, klada, krnica, koš . . .) g) o opravilih (grobanje, kotlanje, rez, kop, vez, trgatve . . .), h) o osebah (viničar, rezač, kopač, vezač, trgač, mejaš . . .), i) o kletarstvu (kad, sod, lakavnica (nalijak): pretakati, polniti, polnež, bira . . .) itd. itd.

Nabrani izrazi (termini), kateri pa morajo biti toliko označeni, da čitatelj ve, za kaj (za kateri pojem) jih rabi narod, pošiljajo se naj uredništvu „Popotnika“ Maribor, Reiserstraße 8.

Naj ne ostane ta naš poziv in naša prošnja „glas vpijočega v puščavi“, kakor se to pri nas le prerado zgodi; truda ne bo mnogo, a korist velika, če zberemo in uredimo, jedinstveno imenstvo o vi-

narstvu. Torej na delo! Vsak naj stori, kolikor more. Kamen do kamena paleča, zrno do zrna pogaja.

V Mariboru, dne 10. sept. 1895.

Koprivnik.

Zahvala.

Podpisano predsedništvo „Zaveze“ izreka svojo najtoplejšo zahvalo povodom glavnega zbora v Novem mestu: preblagorodnemu g. županu za prijazni sprejem; slavni čitalnici, oziroma nje odboru za velikodušno prepustitev prostorov „Narodnega doma“; zavednemu novomeškemu ženstvu za prijazni sprejem;

slavnemu učiteljskemu društvu novomeškega okraja, posebno pa pripravljalnemu odboru in njega načelnikom; gg. pevkam in pevcem in njih neumornemu pevovodji g. L. Potrebinu; ljubkim gospicam tamburašicam; slavnej novomeške godbi in vsemu prebivalstvu novomeškemu za izkazano gostoljubnost in sploh vsem, ki so pripomogli, da se je VII. glavno zborovanje tako sijajno zvršilo.

Predsedništvo „Zaveze slov. učit. društev“
v Šent Juriji pri Kranji, dne 10. sept. 1895.

Ivan Šega s. r.,
t. č. tajaik.

L. Jelenc s. r.,
t. č. predsednik.

Razpis natečajev.

Št. 428.

Podučiteljska služba.

Na petrazrednici v Središči je namestiti jedno podučiteljsko službo z dohodki po III. plačilnem razredu in s prostim stanovanjem.

Prosilci ali prosilke naj vložijo svoje s pričevalom zrelosti, eventuelno tudi s pričevalom učne sposobnosti in z domovnico opremljene prošnje predpisanim potom **do 2. oktobra t. l.** pri krajnem šolskem svetu.

Okr. šolski svet Ormož, 3. septembra 1895.

2—2

Za predsednika: Ranner s. r.

Št. 311

III.

Podučiteljsko mesto.

Na štirirazrednici pri Sv. Antonu v Slov. goricih ima se popolniti podučiteljsko mesto z dohodki po III. plačilnem razredu in s prostim stanovanjem.

Prosilci ali prosilke naj vložijo svoje prošnje, s pričevalom o zrelostnem izpitu oziroma učni sposobnosti in z domovnico redno opremljene **do 15. oktobra t. l.** pri krajnem šolskem svetu Sv. Antona.

Okr. šol. svet Šentlenartski, 17. sept. 1895.

1—2

Predsednik: Kankowsky s. r.

Št. 402

II.

Podučiteljsko mesto.

Na ljudski šoli v Črešnjevcih, sedaj v štirirazredno razširjeni, ima se do 1. novembra popolniti podučiteljsko mesto definitivno ali provizorično.

Prosilci ali prosilke naj vložijo svoje prošnje s pričevalom o izpitu zrelosti oziroma učne sposobnosti in domovnico opremljene **do 18. oktobra t. l.** pri krajnem šolskem svetu v Črešnjevcih.

Okr. š. svet Slovenjebistriški, 17. sept. 1895.

1—2

Predsednik: Kankowsky s. r.

Št. 370.

Razpis natečaja.

(Mesto učiteljice ročnih del.)

Pričetkom prihodnjega šolskega leta je popolniti mesto formalno usposobljene učiteljice ženskih ročnih del na trirazredni ljudski šoli na Rečici in na dvorazrednici v Gorici z letno nagrado 118 gl. — in potnino 8 gl. — proti dolžnosti poučevati na Rečici po pet, v Gorici pa po tri ure na teden skozi 10 mesecev v letu na vsaki šoli.

Prosilke za to mesto naj vložijo svoje z dokazom avstrijskega državljanstva (domovnico) in s pričevalom učne usposobljenosti opremljene prošnje **do 10. oktobra 1895** pri krajn. šol. svetu na Rečici.

Okr. š. svet Gornjegrajski, 20. sept. 1895.

Predsednik: Wagner s. r.

P. n. naročnike, ki so z naročnino še na dolgu, precljudno prosimo, da se nas prih. 1. blagovolijo spomniti. — Oni gg. naročniki pa, ki so nam tekoči mesec poslali naročnino in še jim tega nismo na adresnem pasu potrdili, naj nam oprosté, storili bomo to natančno prihodnjič.

To številko smo poslali tudi vsem nekdanjim naročnikom — starim dolžnikom, katere opozarjamo na današnje poročilo o VII. glavnem zborovanji „Zaveze“, oziroma na sklep zbora odposlancev, tičoč se postopanja proti zanikernim dolžnikom. Naj bi jih ta sklep vzdramil, da storijo svojo častno dolžnost, preden bomo primorani dotični sklep zoper nje izvršiti.

Upraviništvo „Popotnika“.

Vsebinska. I. Sedmi občni zbor „Zaveze slov. učiteljskih društev“ v Novem mestu 4. in 5. sept. 1895. — II. Načrt za računanje na jednorazredni ljudski šoli. (L. Lavtar.) (IV.) — III. Zborovanje „Pedagogičskega društva“ v Novem mestu. — IV. Zborovanje štajerske učiteljske „Zaveze“ v Voitsbergu. — V. Listek. (Tostran Skočidol.) — VI. Društveni vestnik. — VII. Dopisi in druge vesti. — VIII. Natečaji in